

האונס הגדול

מה קרה?
קרה שקויהגנה המדיני הראשון של ישראל נפרץ. כאשר הציעה ארצות-הברית את תוכנית רוג'רס (מס' 1), דחתה אותה ממשלת-ישראל מכל וכל. כי עיקרה של תוכנית זו היא: הסדר-שלום שיחזיר את ישראל לגביל ה-4 ביוני 1967, עם שינויים קלים.

ככל ממשלת הליכוד הלאומי, אין אף שר אחד הרוצה בכך. הציבור הרחב, שאולי יש לו דיעה אחרת על כך, לא נשאל.

נגד תוכנית זו היו לממשלת-ישראל שלושה קח"הגנה, בזה-אחר-זה:
● **גמאל עבדאל-נאצר.** הממשלה היתה בטוחה שנשיא מצרים ידחה את התוכנית, ובכך יביא למותה. (הפילוסופיה שמאחורי תקפה זו: "בכל שלבי מאבקנו הושיעה אותנו הקיצוניות הערבית. המופתי, שוקיירי ונאצר איפשרו לנו להקים את המדינה ולהרחיבה. אפשר לסמוך עליהם תמיד.")

● **הפיראיון.** הממשלה קיוותה שאפילו עבדאל-נאצר נוטה להסכים לתוכנית, הני הפיראיון והסורים מונעים זאת ממנו.

● **יהודי אמריקה.** אחרי שייכלו כל הקיצים, יתייצבו אלה כאיש אחד לימין ישראל, ויכריחו את ממשלת ארצות-הברית לגנוז את התוכנית.

נאצר שולט במצב

ה שבוע התמוטט הקו הראשון. עבדאל-נאצר והסובייטים קיבלו את התוכנית האמריקאית — בלי תנאי.

(כדי להנעים את הדבר על המוני עמו, הסביר נשיא מצרים את התוכנית האמריקאית בצורה הנוחה לו. אולם בתשובתו הרשמית, קיבל אותה כמו שהיא, בלי כל הסתייגות. לשאז ניסו עיתוני ישראל, במאמץ נואש, לטשטש עובדה זו.)

לפי כל הסימנים, אין זו הסכמה טאקטית בלבד, שתתבטל מחר מאלה. קאהיר רוצה בהסדר דחוף, כדי למנוע את הצורך למקם במצריים עוצבות גדולות של הצבא הסובייטי. מוסקבה מצידה רוצה בהסדר, מחשש פן בואן של עוצבות כאלה יביאו את שתי המעצמות הגדולות לעברי פי פחת של עימות נוסח קובה.

הקו הראשון נפרץ, ודרך הפירצה הסתערה הדיפלומטיה האמריקאית במלוא עוצמתה.

הקו השני החזיק מעמד, כמקרה. הפיראיון והסורים דחו בשפץ-קצף את העמדה המצרית. הפיראיון חששו, בצדק, כי הסדר-השלום המוצע עלול להביא לחיסולם הפיסי של אירגוני ניהם על-ידי הכוחות המזוינים של המימסד הערבי — כוחות מצריים, ירדן ולבנון. ההסדר נועד, בין השאר, לכבוד את הפיראיון, לשקם את הפליטים ובצורה זו לחסל או לצמצם את אירגוניהם.

אולם ערכו של הקו הזה היה מופקפק ביותר. עצם קבלת התוכנית האמריקאית על-ידי המצרים מוכיחה כי עבדאל-נאצר שוב אינו פוחד מהפיראיון, וסומך על כוחו להכניעם או לנטרלם. המערך הפנימי-ערבי הוא עתה כלהלן:

● לימין קאהיר עומדות המדינות הערביות ה"מתונות" — לבנון, ירדן, מארוקו (שמלכה קיבל את נחום גולדמן לשיחה פומבית) ותוניסיה (הדוגלת בהסדר עם ישראל מזה שנים רבות).

● קאהיר יכולה לסמוך גם על בנות-בריתה הקבועות: סורן, לוב, תימן, דרום-תימן.

● שתי מדינות המתנגדות לתוכנית להלכה, לא יתנגדו לה למעשה. אלג'יריה עסוקה בעניינים שלה, רוצה להתקרב למארוקו ותוניסיה. סעודיה כפופה לחלוטין להשפעה האמריקאית.

● **עיראק** מתנגדת לתוכנית רשמית. יכול להיות שתחתור על התנגדות פעילה, תמורת תמיכת עבדאל-נאצר בשאיפותיה במפרץ הפרסי. ייתכן גם קרע בינה ובין קאהיר. אולם כוחה קטן מכדי להשפיע.

● **סוריה** מתנגדת בתוקף. אך יש האמנים כי זוהי התנגדות למראית-עין בלבד. מכיון שהיא רוצה לקבל בחורה את הגולן.

במצב כזה, כשהוא יכול לסמוך על התמיכה המדינית של וושינגטון ומוסקבה גם יחד, היה מעמדו של עבדאל-נאצר בעולם הערבי איתן. הקו השני איבד את יעילותו.

הנשק הסודי - בספק

ותר הקו השלישי — הקו של יהודי אמריקה. **אולם ככל שהתקרב רגע האמת, כן גברו החששות בצמרת ישראל.** ישנן דעות שונות על התנגדותה הצפויה של יהדות אמריקה במיקרה של עימות בין ממשלת מולדתם ובין ממשלת-ישראל.

הקיצוני ביותר הוא הד"ר נחום גולדמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי. הוא משוכנע כי יהודי אמריקה לא יילחמו נגד ממשלתם — וכי התנגדותם כולה תתקפל אחרי כמה עצרות-מתאה סרורות-תועלת.

אחרים פסימיים פחות. אולם נדמה כי מעטים בצמרת ישראל הבטוחים כי בניבחנו הצפוי אפשר לסמוך על יהודי אמריקה עד הסוף. מה גם שעמדתם הנוקשה של גולדה מאיר וחבריה מתקבלת אך בקושי על דעת היהודים הנאמנים ביותר.

את הדיעה הצלולה ביותר השמיע השבוע איש-מפתח בהוגי הממדי שלה: "ייתכן שאפשר לסמוך על יהודי אמריקה. אבל זהו הנשק האחרון — ולא כדאי להשתמש בו לפני שיוגיעו מים עד נפש. אם יתברר נשק זה — נישאר ללא כל הגנה."

מעטים מסילים ספק בכך שיהודי אמריקה יתייצבו לימין ישראל, במלוא שיעור קומתם, אם תהיה צפויה איפעם סכנה אמיתית של השמדה למדינה. אך במצב הנוכחי, כשמדובר על הסדר-שלום והחיכוך הוא על שטחים — קשה לסמוך עליה בביטחון.

אור' אבנרי

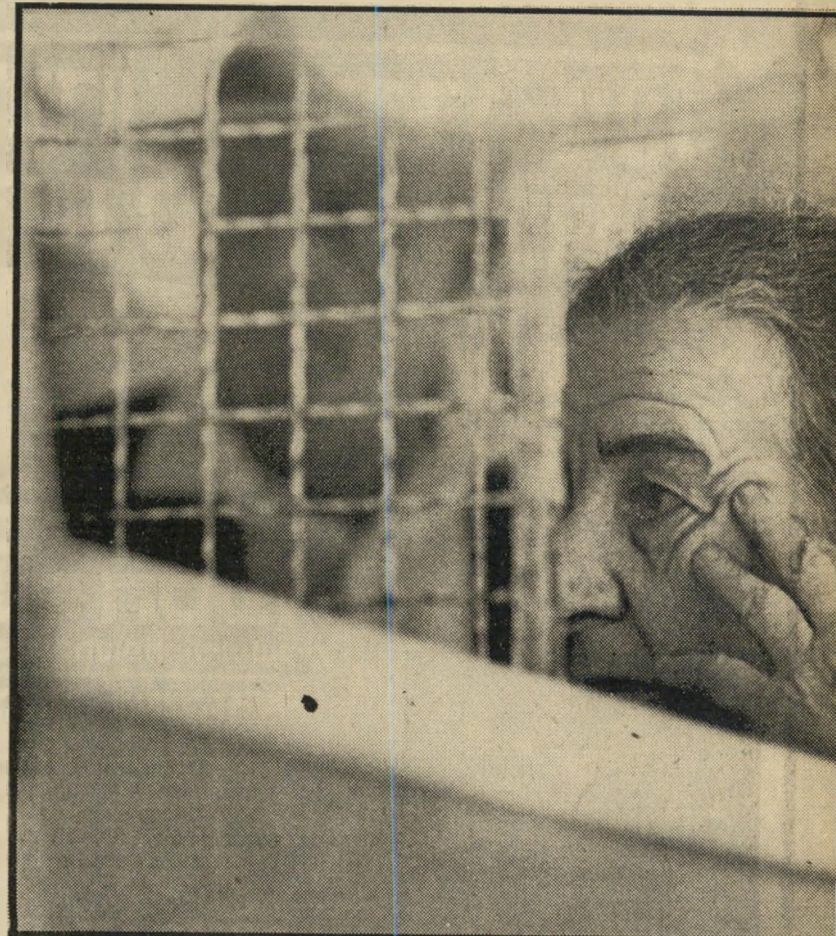
ה שלום האיריאלי הוא זה הדומה ליחסי-אהבה מושלמים. שני הצדדים אוהבים זה את רעותו, חפצים זה בקירבת זו. **שלום כזה נדיר בעולם. הוא לא יקום במרחב בקרוב.**

יש וצד אחד אוהב את השני, אך אינו זוכה ביחס דומה מצד אוהבו. במיקרה זה פותח נאורב הנמרץ (או האוהבת הנמרצת) בתהליכים של חיזור. משתדלים למצוא-יחד, ללמוד את נפש הצד השני, להשפיע עליו, לשנות את עמדתו.

כמשך שלוש שנים — כמו בכל השנים שקדמו להן — הוכיחה ממשלת-ישראל שאינה מסוגלת לכך.

לא זו בלבד שלא עשתה דבר בכיוון זה, אלא שכלל לא היתה מסוגלת לחשוב על כך. בכל מערכות הממשלה והמדינה אין מוסד שזהו תפקידו.

בהעדר שלום של אהבה הדדית או חיזור, נותרה האפשרות של שלום באמצעות אונס.

גולדה מאיר: לא תהיה לה ברירה

לכך יש דוגמאות רבות מאוד בהיסטוריה. הצורה המקובלת היא אונס של צד אחד על-ידי הצד השני — כלומר שלום של תכתיב, בתום מלחמה בה הביס צד אחד את השני.

ממשלת-ישראל ניסתה ללכת בדרך זו. היא נכשלה, כי אין לישראל הכוח להשיג הכרעה צבאית מוחלטת.

במלחמת ששת-הימים השיגה ישראל נצחון צבאי כביר בשדה-הקרב, אך לא נצחון מדיני. הצד השני גדול מדי, ויש לו ידידים חזקים מאוד.

הנסיון להשיג שלום באמצעות אונס הערבים על-ידי ישראל — נכשל. נותרה רק האפשרות האחרונה: אונס שני הצדדים על-ידי המעצמות הגדולות.

גם זה קרה פעמים רבות בהיסטוריה. אולם בכל זאת ייתכן כי ממשלת גולדה מאיר תחדש חיידוש בינלאומי:

אונס בשיעורים.

שלושה קווי הגנה

א וזירת המשבר שהשתררה השבוע בירושלים היתה כה כולטת, עד כי חדרה גם לתודעת האזרח הפשוט. הקורא את העיתונות המודרכת.